

Az olasz névtani kutatások új fórumai: a *Rivista Italiana di Onomastica (RION)* és az *Associazione di Onomastica e Letteratura (O & L)*

Az olasz nyelvtudományban az utóbbi években bekövetkezett erőteljes fellendülés, úgy tűnik, a névtudományi kutatásokra is áttért: az egyre szaporodó, különböző irányzatokhoz tartozó, olykor több kötetes teljes nyelvtanok, továbbá a gyakran kommentált antológiákat is tartalmazó – elsősorban nyelvtörténeti – monográfiák, új általános és szakszótárak sora mellett 1995-től útjára indult a *Rivista Italiana di Onomastica*; 1994-től pedig megkezdte működését egy új olasz névtani társaság, az *Associazione di Onomastica e Letteratura*.

1. A *Rivista Italiana di Onomastica (RION)* létrejöttével az olasz nyelvtudomány régi adósságát törlesztette. A névtudomány, amely közismerten számos más diszciplínával érintkezik, s vizsgálati módszerei és eredményei révén egyúttal nélkülözhetetlen is ugyanezen tudományágak számára, természetesen eddig is jelentős eredményeket mutatott fel Olaszországban is, s éppen harminc éve működik az *Istituto Italiano di Onomastica*. Első ízben jelenik meg azonban olyan, kizárólag a névtannak szentelt, nemzetközi kitekintésekre is nyitott folyóirat, mely deklaráltan az *Onoma* vagy a *Beiträge zur Namenforschung* tekintélyét szeretné idővel magának is kivívni (1995/1, 9).

A szerkesztők szándékai szerint az évente két kötettel megjelenő folyóirat a névtudomány, illetőleg a társtudományok művelői számára ad információkat, különböző terjedelmű és jellegű (tehát akár különböző iskolák módszereit követő) közleményekben; hangsúlyozottan teret kíván adni a fiatal kutatóknak (így például figyelemmel kíséri a névtani szakdolgozatokat, doktori értekezéseket). Dinamikus, a gyors informálást szem előtt tartó szerkesztési elveinek megfelelően különböző rovatokban tárja az érdeklődők elé a feldolgozott anyagot. Az antroponímia és a toponomasztika mellett külön teret szánnak a szerkesztők az irodalmi névadás kérdéseit feldolgozó tanulmányoknak is. Helyet kapnak a folyóiratban etimológiai, illetőleg gyakorisági vizsgálatok, recenziók és rövid ismertetések, beszámolók névtani kongresszusokról, valamint információk különböző (akár külföldi egyetemeken tartott) névtani előadásokról, folyamatban lévő kutatómunkákról, születőben lévő értekezésekről. Itt említem meg, hogy a *RION* számaiban immár rendszeresnek mondható a magyar vonatkozású események ismertetése. Beszámoló jelent meg benne az ELTE BTK Olasz, illetőleg Magyar Nyelvtörténeti Tanszékén folyó névtani kutatásokról (1996/2, 448–9; 1997/2, 619, 646); rövid ismertetés látott napvilágot Lőrincz–Redő *Onomasticon Provinciarum Europae Latinarum I.* c. könyvéről (1997/1, 244–45), a *Magyar Névtani Dolgozatok* c.

sorozatról (1997/1, 250), a *Névtani Értesítő* 16., 17., 18. számáról (1997/1, 255). Az 1997/2. szám beszámolt a Magyar Nyelvtudományi Társaság emléküléséről, amelyet a Honfoglalás 1100. évfordulója megünneplésére tartottunk, s amelyen több névtani vonatkozású előadás is elhangzott (621). Kálmán Béla haláláról nekrológgal emlékezett meg az 1997/2. kötetben Fábíán Zsuzsanna (670–672). Az 1998/1. számban ismertetés jelent meg az 1995-ben tartott miskolci névtudományi konferencia anyagát tartalmazó kiadványról, valamint Hajdú Mihály és Mező András akadémiai doktori értekezéséről, illetőleg annak könyv-változatáról. Megemlítem azt is, hogy a *Névtani Értesítő* a RION rendszeres cserekiadványai között szerepel.

Az első öt megjelent szám alapján azt mondhatjuk, hogy a szerkesztők eleget tettek ígéretüknek: a több mint 200 oldalas, könyv-szerű kötetekben az olasz filológia legjobb hagyományaira építkező, neves szerzők (Luca Serianni, Carlo Alberto Mastrelli, Giovan Battista Pellegrini, Sergio Raffaelli, Maria Giovanna Arcamone stb.) tanulmányai kaptak helyet. A színvonalas cikkek bővülnek ki azután a friss, aktuális recenziókkal, beszámolókkal, informatív tevékenységeírásokkal. Rendszeresen beszámol például a folyóirat a nagy európai romanista vállalkozás, a *Patronymica Romanica* (*PatRom*) munkálatairól, szerkesztőségi tanácskozásairól; (1995/1, 187; 189; 1996/1, 180–183; 1996/2, 436; 448; 1997/1, 271–273, 286; 1997/2, 627, 636–638); az 1997-ben a Niemeyer kiadónál, Dieter Kremer szerkesztésében megjelent első kötetről (*Dictionnaire historique de l'anthroponymie romane: présentation d'un projet*) az 1997/2, 596–597 alatt olvashatunk rövid ismertetést; a teljes szótár – melyben a tíz egyetemet képviselő nemzetközi szerzőgárda a neolatin nyelvterület személynévállományát dolgozza fel mind történeti, mind szinkron szempontból – 2000-re készül el. (A *PatRom* az Interneten is elérhető: <http://patrom.fltr.ucl.ac.be>) Különösen értékes az információcsere szempontjából az, hogy a RION szerkesztői az informatív rovatok egyes hírei végén megadják azokat a neveket és címeket (egyre gyakrabban az e-mail elérhetőséget is!), akikhez és ahová a tárgyalt téma iránt érdeklődők fordulhatnak. A névtudományi kötetek ismertetésekor pedig gyakori, hogy a recensens felsorolja a kiadvány összes szerzőjének nevét és közölt tanulmányának címét: ez szintén sokat segít a gyors tájékozódásban.

A folyóirat rendkívül aktív főszerkesztője Enzo Caffarelli, aki maga is gyakori szerzője a RIONnak. (A szerkesztőség címe: I – 00199 Roma, Via Tigrè 37; fax: 06-85303074; e-mail: „ecafrion@mbox.vol.it”. A külföldi éves előfizetés 70.000 líra.)

2. Az 1994-ben megalakult Associazione di Onomastica e Letteratura (l. RION, 1995/1, 188–9; 1996/1, 178; 179; 1996/2, 437–8) pisai székhellyel működő társaság, melynek alapvető célja az irodalmi névtudomány művelése és népszerűsítése; elsőrendű feladatuknak tartják továbbá egy lehetőleg teljes irodalmi névadási bibliográfia összeállítását. A Társaság elnöke 1997-ig Riccardo Ambrosini, 2000-ig Bruno Porcelli; alelnöke Maria Giovanna Arcamone, titkára Davide De Camilli (mindannyian a pisai egyetem tanárai). A vezetőség 1995. júniusi ülése utáni második munkaértekezletre 1996. március 1–2-én került sor Pisában; az itt elhangzott felszólalások a RION 1997/1. számában jelentek meg

(47–197). A Társaság 1997. február végén tartotta harmadik összejövetelét, amelyen 13 előadás hangzott el (1997/2, 630–631). A negyedik tanácskozást 1998 telére tervezik.

A Társasággal kapcsolatos kérdésekkel Davide De Camilli, ill. Maria Giovanna Arcamone professzorhoz lehet fordulni (I - 56126 Pisa, Via S. Maria 44; fax/tel: 50-553088, 553020). Az éves tagdíj jelenleg 30.000 líra.

FÁBIÁN ZSUZSANNA

NAMENKUNDLICHE INFORMATIONEN

70. szám 1996. október

Szerkesztők: Ernst Eichler, Karlheinz Hengst és Dietlind Krüger.
Leipziger Universitätsverlag.

A. Tanulmányok és beszámolók:

IRINA GLUSHKOVSKAYA - EDWIN D.LAWSON: Az orosz zsidó bevándorlók névváltoztatása Izraelban; HANS ZIKMUND: A Szovjetunió utódállamainak nevei; MICHAEL GOCKEL: Adalékok Mildenstein birtokosainak néveredeztetéséhez; VOLKMAR HELLFRITZSCH: Helynévcsoporthoz és típusok az Érc-hegységben; ERNST EICHLER: Hans Walter hetvenöt éves; WILFRIED SEIBICKE: Új névkutató intézet Németországban; ALEKSANDRA CIESLIKOVA: A VI. nemzetközi szláv konferencia. „A ragadványnevek a szláv nyelvekben” Lublin 1995. november 24–26. ; INGE BILY: Tanácskozás a német-szláv névkutatásról (Lipcse 1996. március 6.) ; GERHARD KOSS: A 19. Nemzetközi Névtudományi Kongresszusról (Aberdeen/Skócia 1996. augusztus 4–11.) ; DIETLIND KRÜGER – INES SOBANSKI: A 19. Nemzetközi Névtudományi Kongresszuson az „irodalmi névadás” szekcióban elhangzott előadásokról. (Aberdeen/Skócia 1996. augusztus 4–11.) ; INGE BILY: A X. Lengyel Névtudományi Konferenciáról (Opole 1996. szeptember 18–20.) ; INGE BILY: Tanácskozás a szláv névtani atlasz munkálatairól (Opole 1996. szeptember 17.-én) ; INGE BILY: Tanácskozás a földrajzi nevekről (Bécs 1996. október 10-én); CORNELIA WILLICH: Tanácskozás a földrajzi nevek szerkezetéről és változásáról a korai és késői középkorban (Lipcse 1996. október 17–19.).

B. Új kiadványok:

Ebben a rovatban angol, bolgár, finn, lengyel, német, orosz, osztrák és svéd névtudományi kiadványokat ismertetnek.

C. Folyóiratszemele:

A Beiträge zur Namenforschung Neue Folge Heidelberg 1994–1996., a Blätter für oberdeutsche Namenforschung München 1993–1996. valamint az